

PLEASE NOTE! THIS IS PARALLEL PUBLISHED VERSION /
SELF-ARCHIVED VERSION OF THE OF THE ORIGINAL ARTICLE

This is an electronic reprint of the original article.
This version *may* differ from the original in pagination and typographic detail.

Author(s): Savolainen, Nita; Mutanen, Laura; Paltamaa, Jaana

Title: ICF:n hyöty ja haasteet ammattien välisen yhteistyön edistäjänä

Year: 2023

Version: Published version / Publisher pdf

Copyright: © 2023

License: CC BY-ND 4.0

License url: <https://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/deed.fi>

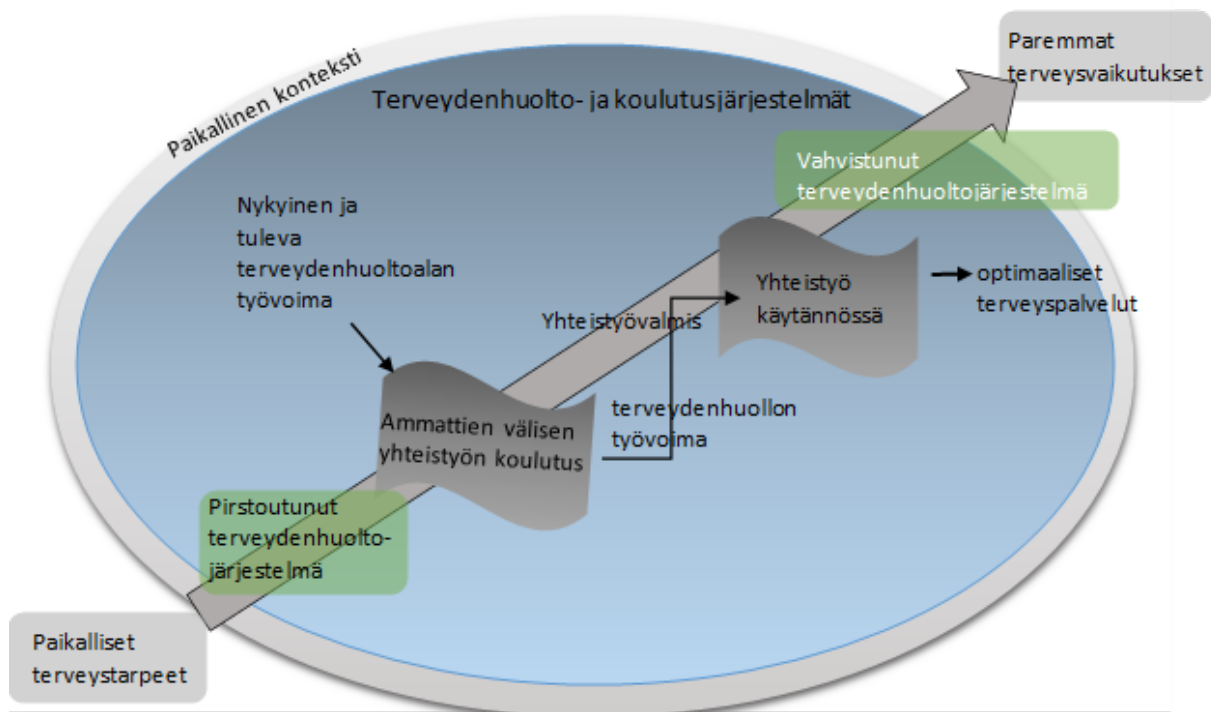
Please cite the original version:

Savolainen, N., Mutanen, L., & Paltamaa, J. (2023). ICF:n hyöty ja haasteet ammattien välisen yhteistyön edistäjänä. Kuntoutus, 46(2), 46–52. <https://doi.org/10.37451/kuntoutus.130991a>

ICF:n hyöty ja haasteet ammattienvälisen yhteistyön edistäjänä

Johdanto

Iäkkäiden asiakkaiden ja kuntoutusta tarvitsevien pitkäaikaissairaiden määrät kasvavat jatkuvasti ja samaan aikaan sosiaali- ja terveysalan työntekijämäärä uhkaa vähentyä ja kulut kasvavat (Cieza ym. 2020). Yhtenä ratkaisuna työvoiman riittävyyteen ja laadukkaaseen sosiaali- ja terveydenhuoltoon Maailman terveysjärjestön (WHO) on esittänyt ammattienvälisen koulutus- ja yhteistyömallin (Interprofessional Education & Collaborative Practice; IPECP) (kuvio 1). Ammattienvälinen koulutus on välttämätön vaihe kohti yhteistyötä käytännön työelämässä, jolloin erilaiset ammatilliset taustat omaavat työntekijät ovat valmiimpia työskentelemään yhdessä potilaiden, läheisten ja ammattilaisten kanssa tarjoten korkealaatuista hoitoa ja kuntoutusta. (World Health Organization 2010, 7–18).

Kuvio 1. Ammattienvälisen koulutuksen ja yhteistyökäytännön (IPECP) välinen yhteys (World Health Organization 2010, 9, muokattu).

Ammattienväliseen yhteistyöhön on kiinnitetty huomiota, mutta edelleen on havaittu esteitä sekä tulevien ammattilaisten koulutuksessa että käytännön kuntoutustyötä tekevien taidoissa. Näitä ovat muun muassa liiallinen riippuvuus yhden ammatin oppimismoduuleista, yhteisten kieli- ja käytäntökehysten puute sekä rajalliset aidot ammattienväliset oppimismahdollisuudet. Opiskelijoille saatetaan opettaa useita, mahdollisesti ristiriitaisia lähestymistapoja, mitkä voivat toimia esteenä sekä asiakaslähtöisessä kuntoutujien ja ammattilaisten yhteistyössä että ammattienvälisessä viestinnässä. Tiimin ammattilaisilla voi olla erilaiset viitekehykset ja he käyttävät eri termejä samaan asiaan. Näitä esteitä voitaisiin lieventää sisällyttämällä WHO:n toimintakyvyn, toimintarajoitteiden ja terveyden kansainvälisen luokituksen (ICF) viitekehys terveydenhuollon ammattihenkilöiden opetussuunnitelmiin. (Snyman ym. 2015, Moran ym. 2020.)

INPRO - Interprofessionalism in action (2021–2023) on Erasmus+ rahoitteinen hanke, minkä tavoitteena on löytää ratkaisuja sosiaali- ja terveysalan ammattienväliseen yhteistyöhön niin koulutuksessa kuin työelämässä sekä edistää sujuvaa siirtymistä koulutuksesta varsinaiseen työelämään. Hankkeessa on mukana neljä maata, Itävalta, Belgia, Suomi ja Hollanti, joista kustakin on yksi ammattikorkeakoulu sekä Itävallasta, Suomesta ja Hollannista kuntoutusalan työelämäkumppani. Suomesta mukana ovat Jyväskylän ammattikorkeakoulu (Jamk) ja Coronaria. (<https://www.inproproject.eu/> ja www.jamk.fi/inpro)

INPRO-hankkeessa on huomattu, että viestintä ja kyky varmistaa yhteinen ymmärrys kuntoutuksesta ja yhteistä tavoitteista ovat ammattienvälisen yhteistyön kompetensseja. Hankkeessa ICF:ää (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2013) käytetään tukemaan asiakaslähtöistä ammattienvälistä yhteistyötä. Koulutuksen ja työelämän kuntoutuskäytäntöjen kehittämiseksi on tärkeää tietää nykytilanne sekä tarpeet. Niiden selvittämiseksi INPRO-hankkeessa järjestettiin työpajat jokaisessa osallistuvassa maassa keväällä 2021.

Aineisto ja menetelmä

Kesäkuussa 2021 järjestettiin etäyhteydellä ”ICF meillä tänään ja huomenna” -työpaja. Osallistujat (n = 11) olivat Jyväskylän ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan lehtoreita (n = 7) sekä Coronarian kuntoutustoimialan työntekijöitä (n = 4). Sisäänottokriteereinä työpajoihin osallistumiseen oli kokemus ICF:n hyödyntämisestä joko opetuksessa tai kuntoutuksessa.

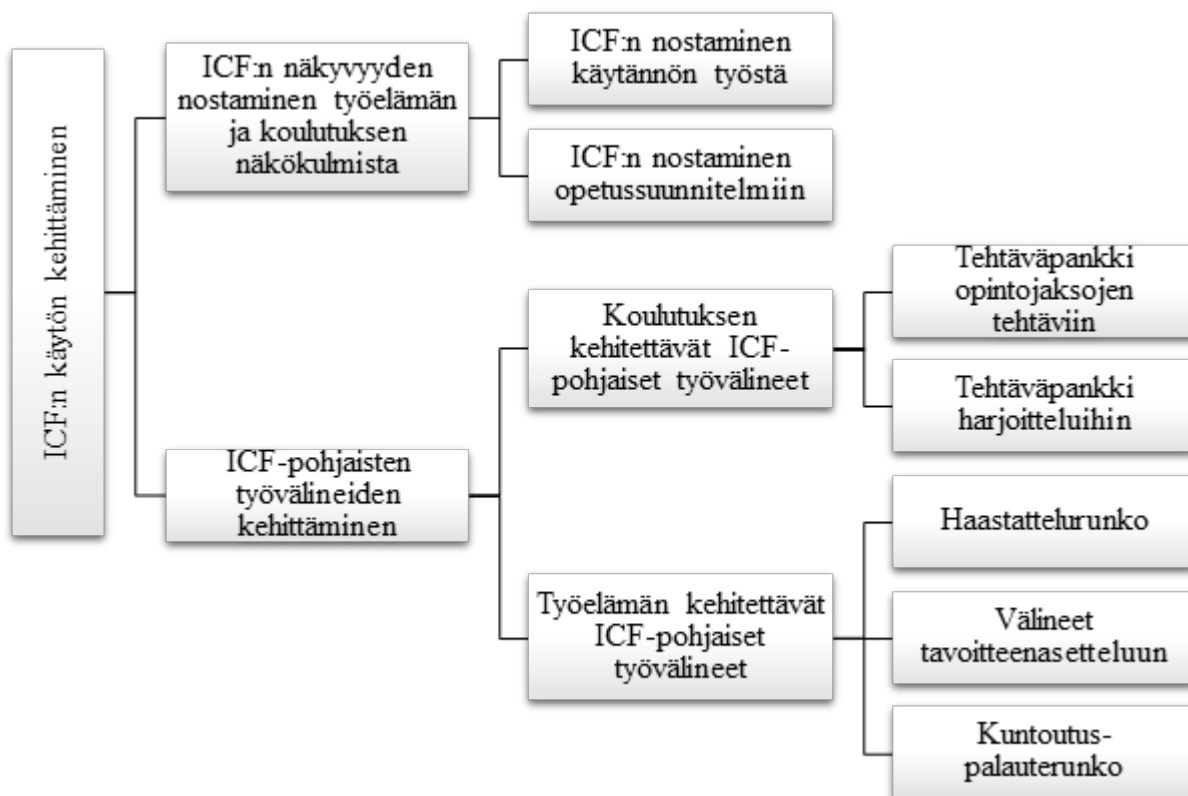
Osallistuminen työpajoihin oli vapaaehtoista ja kaikki osallistujat täyttivät ennakkoon kirjallisen suostumuksen osallistumisesta. Osallistujia pyydettiin myös ennakkoon täyttämään Jamboard-alustalle kolme tärkeintä haastetta ICF:n käytössä omassa organisaatiossa, joiden kautta ideointia jatkettiin työpajatyöskentelyssä. Työpajassa osallistujille esiteltiin INPRO-hanke ja ohjeistettiin osallistujat työpajatyöskentelyyn. Sen jälkeen osallistujat jaettiin koulutuksen ja työelämän työpajoihin. Työpajoissa hyödynnettiin aivoriihimenetelmää. (Ojasalo ym. 2020, 160–163.). Aineisto analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Litteroidun aineiston koko oli 47 sivua ja 10546 sanaa. Henkilösiteateissa käytettiin osallistujien merkitsemistapana K = koulutus, T = työelämä sekä osallistujat numerokoodattiin.

Tulokset

Työpajoihin osallistujista lähes kaikilla oli pitkä yli 10 vuoden työkokemus omalta alaltaan ja kaikilla oli ICF-koulutusta ja sen käyttöön liittyvää kokemusta. Etenkin työelämän työpajan osallistujat toivat esille ICF:n hyödyn tunnistamisen, mikä motivoi ja lisää ICF:n käyttöä (kuvio 3). Työpajoissa keskustelu keskittyi haasteisiin, joihin tarttumalla voitaisiin helpottaa ICF:n käyttöä sekä työelämässä että koulutuksessa. Varsinaisesti ei keskusteltu ICF:stä ammattien välisessä yhteistyössä, mutta esille nousseet teemat “ICF:n käytön kehittäminen” (kuvio 2) ja “ICF:n hyödyntämiseen liittyvät tekijät” (kuvio 3) olivat yhteisiä eri ammattiryhmille sekä työelämän ja koulutuksen edustajille.

ICF:n käytön kehittäminen

ICF:n näkyvyyden lisääminen ja ICF-pohjaisten työvälineiden kehittäminen helpottaisi ICF:n käytettävyyttä sekä työelämän että koulutuksen osallistujien mielestä (kuvio 2). Koulutuksessa ICF tulisi nostaa selkeämmin esille opetussuunnitelmissa, mutta tarve näkyvyyden lisäämiseen oli myös työelämässä. ICF-pohjaisten työvälineiden kehittämisen tarve nousi esille sekä koulutuksen että työelämän näkökulmasta.

Kuvio 2. ICF:n käytön kehittäminen.

Osallistujat toivoivat käytännön työssä ICF:n näkyvyyden lisäämistä, jotta se tunnistettaisiin paremmin. ICF:ää hyödynnetään mm. asiakkaan haastattelussa ja kirjaamisessa. Sen sijaan ICF-termistöä ei aina käytetä eikä sen hyödyntämistä tehdä koodi- tai tarkennetasolla, joka osaltaan haastaa ICF:n tunnistamista. Koulutuksen työpajojen osallistujien mukaan opiskelijoiden on haastava tunnistaa ICF:ää käytännön työssä, etenkin jos ICF-termistöä ei käytetä. Eri ammattiryhmien välillä on eroja, miten ICF:ää hyödynnetään. Osassa ICF näyttäytyi vahvasti, ja osassa ICF ei juuri näkynyt työskentelyssä.

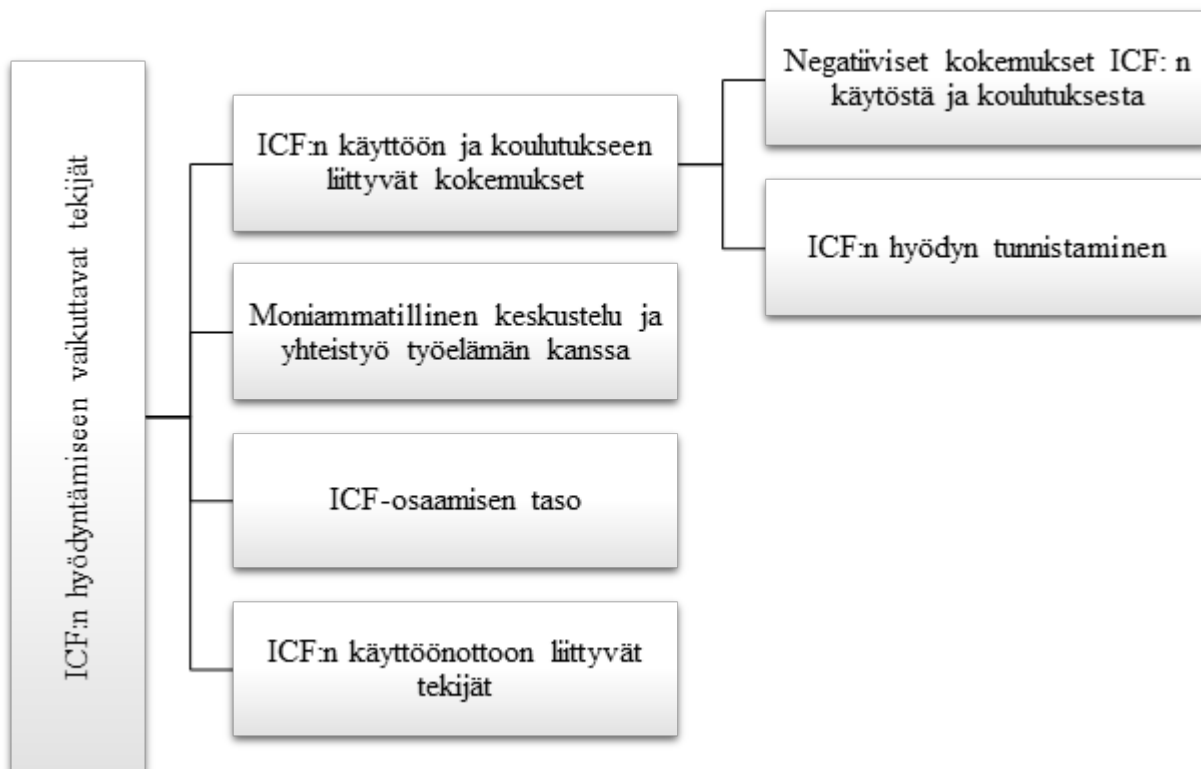
”Meidän täytyy tehdä ICF näkyvämmäksi. Meillähän on paljon ICF:ää, joka näkyy tietyllä tapaa meidän palautteissa ja työskentelyssä, mutta sitä ei välttämättä tiedosteta. Ikään kuin et se nostettais et hei tää on helppo juttu, tää on jo täällä, et tää ei ole se irrallinen koodiviidakko vaan se nimenomaan sujuvoittaa sitä meidän työskentelyä.” (T2)

Koulutuksen osallistujien näkökulmasta ICF tulisi sisällyttää opetussuunnitelmiin. Opintojaksojen sisältöihin vaikuttaa käytössä olevat resurssit, jonka vuoksi nostamalla ICF opintosuunnitelmiin varmistettaisiin ICF:n näkyvyys opintojaksoilla ja opiskeluun sisältyvässä harjoitteluissa, mm. harjoitteluihin ohjattavien tehtävien kautta.

Työelämän osallistujien näkökulmasta ICF-pohjaisia työvälineitä tulisi kehittää sujuvoittamaan käytännön työskentelyä. ICF-pohjaisista työvälineistä tulisi kehittää yhtenäiset haastattelurungot, työvälineet tavoitteiden asetteluun sekä kuntoutuspalauterunko. Koulutuksen näkökulmasta tarvittaisiin ICF-pohjaisia tehtäväpatteristoja opintojaksoille.

ICF:n hyödyntämiseen vaikuttavat tekijät

ICF:n hyödyntämiseen liittyvistä tekijöistä nousi esiin ICF:n käyttöön ja koulutukseen liittyvät kokemukset, moniammatillinen keskustelu ja yhteistyö työelämän kanssa, ICF-osaamisen taso sekä ICF:n käyttöönottoon liittyvät tekijät (kuvio 3).

Kuvio 3. ICF:n hyödyntämiseen vaikuttavat tekijät.

Työelämän osallistujat kuvasivat, että ICF koetaan ”koodiviidakkona” (T5) ja, että ” aika menee siihen et etsitään koodeja ja tarkenteita ja pisteytetään niitä ja sitä ei aina nähdä sellaisena et sujuvoittaa sitä työtä.” (T5). Lisäksi haasteena on myös, että nykyiset tietojärjestelmät eivät tue ICF:n käyttöä. Työelämän osallistujat nostivat esille hyödyn tunnistamisen tärkeyden ICF:n käyttöönotossa. Osallistujat pitivät tärkeänä, että jo nykyisistä käytänteistä löydetäisiin yhtymäkohtia, ja ICF nähtäisiin omaa työtä sujuvoittavana työvälineenä. ICF:ää voidaan hyödyntää mm. asiakkaan itsereflektiovälineenä sekä ICF:n käyttöönotolla voitaisiin vastata myös Kelan palvelukuvauksen mukaiseen ICF:n käyttöön.

ICF-koulutuksen ei ollut koettu vastaavan täysin käytännön tarpeita. Koulutuksen näkökulmasta tarvittaisiin lisää tietoa, miten ICF:ää hyödynnetään käytännön työssä. Yhteisen keskustelun kautta voitaisiin lisätä ymmärrystä ICF:n hyödyistä sekä linjattua miten ICF tulisi näkyä eri koulutusohjelmissa sekä yhtenäistettyä käytänteitä koulutusohjelmien välillä moniammatillisesti. Lisäksi myös ICF-osaamisen tasosta tarvittaisiin koulutuksen osallistujien näkökulmasta yhtenäinen linjaus. Osaamisen tasosta tulisi linjata, millainen osaaminen tulee olla opintojen eri vaiheissa sekä millainen osaaminen valmistuvilla opiskelijoilla tulee olla työelämään siirryttäessä.

Työelämän työpajan osallistujat pohtivat ICF:n käyttöönottoon liittyviä tekijöitä. ICF:n käyttöönottoon mahdollistamiseksi kaivattaisiin järjestelmällistä ja sitoutunutta työskentelyä. Käyttöönottoprosessin tulisi olla riittävän pitkä ja tuettu. Käyttöönottoprosessin tulisi myös sisältää osatavoitteita, ja juurrutustyöhön tulisi käyttää riittävästi resursseja.

” se vaatii semmoista järjestelmällistä, systemaattista niinku tavallaan sisäänvientiä, että meillä on se tavoite ja osatavoitteet ja suunnitelma samanlailla kuin asiakkaidenkin kanssa, niin mä näen sen niinku semmoisena tärkeänä asiana.” (T3)

Pohdinta

Työpajoihin osallistuneet ammattikorkeakoulun lehtorit ja kuntoutusalan ammattilaiset tunnistivat ICF:n tarpeen ja hyödyn, mutta samalla toivat selkeästi esille useita kehittämistarpeita, jotka helpottaisivat ICF:n käyttöä opetuksessa ja työelämässä.

ICF:n käyttöä edistää ICF:n hyötyjen tunnistaminen. Koulutuksen osallistujien näkökulmasta kaivattaisiin yhteistä moniammatillista keskustelua ICF:n käytöstä, sillä yhteinen konsensus sen sisällyttämisestä opintojaksoille puuttuu. Myös yhteistyötä työelämän kanssa tulisi vahvistaa, jolloin koulutuksessa voitaisiin paremmin vastata työelämän tarpeisiin ICF-osaamisesta. ICF:n osaamisen tason pohdinta nousi myös esille tuloksista. ICF:n käyttöönottoon tarvitaan tavoitteellista ja systemaattista läpivientä.

ICF-pohjaisilla työvälineillä koulutuksessa voitaisiin lisätä yhtymäpintaa työelämän kanssa, jolloin koulutuksesta työelämään siirtymisen kuilua saataisiin kavennettua. ICF-pohjaisia työvälineitä tulisi kehittää sekä nostaa ICF selkeämmin esille koulutuksessa ja työelämässä. Aikaisempien tutkimusten mukaan yhtenä ICF:n käyttöönoton haasteena on ollut ICF:n käyttöä helpottavien välineiden puute (Mukaino ym. 2020). ICF-pohjaisia työvälineitä tulee kehittää työelämän näkökulmasta asiakaslähtöisten prosessien sujuvoittamiseksi. Kehittämällä ICF-pohjaisia työvälineitä voidaan yhtenäistää käytänteitä (Jämsä & Xiong 2019) sekä sujuvoittaa käytännön kuntoutusprosesseja (Tamminen 2021). Lisäksi myös tietojärjestelmiä tulisi kehittää tukemaan ICF:n käyttöä, kuntoutuksen uudistuksen toimintasuunnitelman mukaisesti (Kuntoutuksen uudistamisen toimintasuunnitelma 2020, 34, 37).

ICF:ää ei välttämättä aina tunnisteta nykyisistä käytännön työn toimintamalleista. Tämän vuoksi ICF:n näkyvyyttä tulisi nostaa, jotta sen hyödyntämistä voitaisiin tehostaa. Koulutuksen näkökulmasta ICF tulisi saada näkyvämmäksi opetussuunnitelmissa, jotta varmistettaisiin jatkumo läpi koulutuksen siirryttäessä työelämään. Läpi peruskoulutuksen luotu osaamis pohja edesauttaa ICF:n syvempää ymmärrystä ja tuo varmuutta hyödyntämiseen. ICF:n sisällyttäminen opetussuunnitelmiin edesauttaisi ammattien välisen yhteistyö- ja koulutuskäytännön käyttöönottoa (Moran ym. 2020, 1–2). ICF osaamista tulisi syventää läpi koulutusohjelman, jolloin voitaisiin vahvistaa ymmärrystä ICF:n rakenteesta ja lisätä varmuutta mallin sujuvalle käytölle.

ICF saatetaan edelleen kokea ”koodiviidakkona” ja sen käyttö on jäänyt pinnalliseksi. Paremmin ymmärretään ICF käsitteinä, mutta tulevaisuudessa tulee tärkeäksi myös ICF:n sisältämien hierarkkisesti järjestettyjen käsitteiden, koodien ja tarkenteiden ymmärtäminen. Vaikka nykyään niiden käyttöä ei edellytetä, niin niitä suositellaan THL:n toimintakykytiedon rakenteisen kirjaamisen oppaan luonnoksessa (Anttila ym. 2020) sekä työ- ja toimintakykytiedon konseptissa (Anttila ym. 2021).

ICF:ää on aikaisemmissa tutkimuksissa kuvattu monimutkaisena ja haastavana mallina (Jämsä ym. 2019, 9; Rantakömi- Stansfield 2015, 29). Osaltaan tähän on vaikuttanut ICF:n rakenteen riittämätön osaaminen. Käyttöönoton mahdollistamiseksi tarvitaan osaamisen syventämistä, (van Leeuwen ym. 2018) joka tapahtuu pitkäjänteisen koko työorganisaation kouluttamisen sekä systemaattisen oppimisen kautta (Paltamaa ja Perttinen 2015). ICF-viitekehyksen käyttöönoton muita edistäviä tekijöitä työorganisaatiossa ovat muun muassa yhteinen tahtotila johdolla ja työntekijöillä, positiivinen asenne, selkeät ohjeet, tarvittava aika sisäistää uusi ajattelutapa, mentorointi sekä johdon sitoutuneisuus. Tätä kautta on mahdollisuus vaikuttaa muun muassa pelkoon, joka usein liittyy ICF-viitekehyksen käyttöönottoon. (Tigerstedt ym. 2022.) ICF-koulutuksella voidaan lisätä osaamista sekä myös myönteisyyttä ICF:ää kohtaan (Stallinga ym. 2018). ICF-osaamisen syventämisen kautta voidaan lisätä ymmärrystä myös siitä, että ICF:n hyödyntäminen mahdollistaa selkeämmän ja monipuolisemman ilmaisun kuntoutustarpeiden kuvaamisessa (Haataja ym. 2015). Tämä puolestaan edistää myös asiakaslähtöisyyttä ja edesauttaa ammattikuntaisten yhtenäisten tavoitteiden laatimisessa kuntoutujan kanssa (Haataja ym. 2015).

Tulevaisuudessa ICF:n käyttöön tarvitaan myös tiiviimpää yhteistyötä koulutuksen ja työelämän kanssa. INPRO-hanke pyrkii yhdistämään opetuksen ja työelämän kehittäessään ammattienvälisen yhteistyön ja ICF:n kompetensseja ja opetusta sekä ICF-työvälineitä. Tavoitteena on kehittää käytäntöjä ja viime kädessä parantaa kuntoutujien toimintakykyä, terveyttä ja elämänlaatua.

Tulosten merkitys

Työelämässä ja koulutuksessa on yhtäläisiä kokemuksia ICF:n hyödyntämiseen liittyvistä tekijöistä ja tarpeista kehittää ICF:n käyttöä. Tarvitaan yhteistyötä koulutuksen ja työelämän kanssa sekä ICF-

pohjaisten työvälineiden kehittämistä. ICF:n rakenteen osaaminen varmistaa sen asiakaslähtöisen käytön ja ammattien välisen yhteistyön. Tuloksia hyödynnetään INPRO-hankkeen toimenpiteiden aikana.

Tiivistelmä

WHO:n ammattienvälisen koulutus- ja yhteistyömallin (IPECP) avulla voidaan kaventaa kuilua opinnoista työelämään siirtyessä sekä mahdollistaa laadukas hoito ja kuntoutus eri ammattiryhmien välillä. Yhteisen kielen ja käytänteiden puuttuminen on kuitenkin haastanut sen käyttöönottoa, johon ratkaisuksi on esitetty ICF-viitekehyksen käyttöä. Tämän INPRO-hankkeeseen liittyvän tutkimuksen tavoitteena oli kuvata millaisia ICF:n käyttöön ja kehittämiseen liittyviä tarpeita nousee esille koulutuksen ja työelämän osallistujien näkökulmasta. Tutkimuksen aineisto kerättiin kesäkuussa 2021 etäyhteydellä järjestetyssä työpajassa, johon osallistui Jyväskylän ammattikorkeakoulun lehtoreita ja Coronarian työntekijöitä. Tulosten mukaan ICF-pohjaisten työvälineiden kehittäminen helpottaisi ICF:n käyttöä. Työelämässä ICF:n näkyvyyttä tulisi nostaa, jotta ICF tunnistettaisiin paremmin yhteisenä kielenä ja välineenä. Opetukseen kaivattiin ICF:n sisällyttämistä opintojaksoille, jolla voitaisiin varmistaa läpi opintojen kestävä ICF-jatkumo. ICF:n hyödyntämiseen vaikuttaviksi tekijöiksi nousi kokemukset ICF:n käytöstä ja koulutuksesta, moniammatillinen keskustelu ja yhteistyö työelämän kanssa, ICF-osaamisen taso sekä ICF:n käyttöönottoon liittyvät tekijät. Työpajan tuloksia hyödynnetään INPRO-hankkeen toimenpiteiden aikana.

Asiasanat: Ammattienvälinen yhteistyö- ja koulutuskäytäntö, ICF, moniammatillisuus

INPRO - Interprofessionalism in action on Erasmus+ rahoitteinen tutkimushanke.

Nita Savolainen, ft (AMK), YAMK-opiskelija, Coronaria

Laura Mutanen, ft (Karoliininen instituutti, Ruotsi), Coronaria

Jaana Paltamaa, TtT, dosentti, vanhempi tutkija, Hyvinvointiyksikkö, Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Artikkelin rinnakkaistallenteen lisenssi: CC BY-ND 4.0

License url: <https://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/deed.fi>

Lähteet

Anttila H, Jeskanen J, Konttinen R, Mäkelä M, Pättikangas M, Rätty T, Taina J, Valkeinen H (2021) Työ- ja toimintakykytiedon konsepti 11/2021.

THL. <https://www.julkari.fi/handle/10024/143446?msclkiid=6d216930caf411ec919efc55252d6c88>.

Anttila H, Kolehmainen L, Lenkkeri K, Penttinen L, Valkeinen H, Xiong E (2020) Rakenteinen kirjaaminen: Toimintakyky (luonnos 1.6.2020). THL. <https://thl.fi/fi/web/tiedonhallinta-sosiaali-ja-terveysalalla/kirjaaminen/toimintakykytiedon-kirjaaminen?msclkiid=9a219283caf111ecbde5718918d021f2>.

Cieza A, Causey K, Kamenov K, Wulf Hanson S, Chatterji S, Vos T (2020) Global estimates of the need for rehabilitation based on the Global Burden of Disease study 2019: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2019. The Lancet volume 396, issue 10267, p2006-2017. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(20\)32340-0](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)32340-0).

Haataja K, Kaitera K, Myllylä K, Tervoja S, Vaaraniemi Raakel (2015) Työyhteisön tukeminen ICF-viitekehyksen käyttöönotossa ikääntyneiden kuntoutuksessa. Kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelma. Oulun ammattikorkeakoulu.

INPRO- Interprofessionalism in action. <https://www.inproproject.eu/>, suomeksi <https://www.jamk.fi/inpro>.

Jämsä U, Xiong E (2019) ICF:n käyttöönottoprosessi yliopistosairaalassa. Kuntoutus-lehti, 42, 2, 5–10. <https://journal.fi/kuntoutus/article/download/97241/55511>.

Kuntoutuksen uudistamisen toimintasuunnitelma vuosille 2020–2022. Kuntoutuksen uudistaminen (2020) Sosiaali- ja terveysministeriö.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162622/STM_2020_39.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Moran M, Bickford J, Barradell S, Scholten I (2020) Embedding the International Classification of Functioning, Disability and Health in Health Professions Curricula to Enable Interprofessional Education and Collaborative Practice. *Journal of Medical Education and Curricular Development* 7, 1-8. <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/2382120520933855>.

Mukaino M, Prodinger B, Yamada S, Senju Y, Izumi S, Sonoda S, Selb M, Saitoh E, Stucki G (2020) Supporting the clinical use of the ICF in Japan – development of the Japanese version of the simple, intuitive descriptions for the ICF Generic-30 set, its operationalization through a rating reference guide, and interrater reliability study. *BMC Health Services Research*, 20, 66, 1–16. <https://doi.org/10.1186/s12913-020-4911-6>.

Ojasalo K, Moilanen T, Ritalahti J (2020). *Kehittämistyön menetelmät: Uudenlaista osaamista liiketoimintaan*. 3–6. painos. Helsinki: Sanoma Pro.

Paltamaa J, Perttinä P (2015) Toimintakyvyn arviointi ICF teoriasta käytäntöön. Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia/137. Tampere: Juvenes Print. <https://www.kela.fi/documents/10180/751941/Tutkimuksia137.pdf>.

Rantakömi-Stansfield S, Valtamo A, Piirainen A, Sjögren T (2015) ICF:n juurruttaminen: järjestelmällinen kirjallisuuskatsaus. Teoksessa *Toimintakyvyn arviointi: ICF teoriasta käytäntöön*. Toim. J. Paltamaa & P. Perttinä. Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia/137. Tampere: Juvenes Print. <https://www.kela.fi/documents/10180/751941/Tutkimuksia137.pdf>.

Stallinga HA, Dijkstra PU, Huib ten N, Roodbol G, Peters JWB, Heerkens YF, Roodbol PF (2018) Perceived usefulness of the International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF)

increases after a short training: A randomized controlled trial in master of advanced nursing practice students. *Nurse education in practice*, 33, 55-62. <http://dx.doi.org/10.1016/j.nepr.2018.08.004>.

Snyman S, Von Pressentin KB, Clarke M (2015) International Classification of Functioning, Disability and Health: catalyst for interprofessional education and collaborative practice. *J Interprof Care* 29, 4, 313–319. <https://doi.org/10.3109/13561820.2015.1004041>.

Tamminen P (2021) Kirjaamiskäytänteiden yhtenäistäminen ICF-viitekehyksessä. Tutkimuksellinen kehittämistyö. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Apuvälinetekniikka. Sosiaali- ja terveysalan palveluiden ja liiketoiminnan johtaminen. YAMK Opinnäytetyö.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2013) ICF: Toimintakyvyn, toimintarajoitteiden ja terveyden kansainvälinen luokitus. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 6.painos. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201303252595>.

Tigerstedt H, Paavilainen E, Lindevall P (2022). ICF lasten kuntoutuksessa. Julkaisusarja: Kuntoutusta kehittämässä. Helsinki: Kela. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2022022520787>.

van Leeuwen LM, Pronk M, Merkus P, Goverts S, Anema JR, Kramer SE (2018) Barriers to and enablers of the implementation of an ICF-based intake tool in clinical otology and audiology practice—A qualitative pre-implementation study. *PloS one*, 13, 12, 1-26. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0208797>.

World Health Organization. (2010). Framework for action on interprofessional education and collaborative practice. World Health Organization. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/70185>.